

COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN

Brussel, 22.11.1995
COM(95) 509 def.

MEDEDELING VAN DE COMMISSIE

**AAN DE RAAD, AAN HET EUROPEES PARLEMENT,
AAN HET ECONOMISCH EN SOCIAAL COMITE
EN AAN HET COMITE VAN DE REGIO'S**

COHESIEBELEID EN MILIEU

COHESIEBELEID EN MILIEU

Mededeling van de Commissie aan de Raad, het Europees Parlement, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's

I. Achtergrond: het cohesiebeleid en het horizontale karakter van de milieudimensie

In het Verdrag betreffende de Europese Unie is bepaald dat bij de formulering en tenuitvoerlegging van alle beleidsmaatregelen rekening moet worden gehouden zowel met de milieudimensie als met het cohesie-aspect, en voorts dat het milieubeleid rekening moet houden met de uiteenlopende situaties in de verschillende regio's van de Gemeenschap.

In het beleidsplan en actieprogramma van de Gemeenschap op het gebied van het milieu - Op weg naar duurzame ontwikkeling (1992) - wordt een strategie uitgetekend om duurzame ontwikkeling te verwezenlijken en wordt integratie, - zowel in economische als in fysische zin - aangemerkt als de sleutel voor het bereiken van deze doelstelling. De in dit programma geschetste algemene doelstellingen moeten evenwel op het terrein worden waargemaakt en adequaat worden verbonden met de beleidsformulering en -uitvoering. Met name kan hierbij worden gedacht aan het kader van de Structuurfondsen en het Cohesiefonds - de voornaamste instrumenten van het cohesiebeleid van de Gemeenschap.

De nieuwe, in 1993 vastgestelde verordeningen over de Structuurfondsen hebben de basis gelegd voor het betrekken van de milieudimensie bij de programmering van de maatregelen uit hoofde van de Fondsen en hebben geleid tot de structurele opneming van milieudoelstellingen en -garanties in de programma's.

Met de komst van het Cohesiefonds nam het belang van de milieudimensie in het cohesiebeleid van de Gemeenschap nog toe. Voor de betrokken Lid-Staten is dit fonds het belangrijkste instrument om een aantal problemen aan te pakken, met name op het gebied van bescherming en beheer van watervoorraden, en inzameling, behandeling en recycling van afval.

Alhoewel de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het milieubeleid en het cohesiebeleid in de eerste plaats bij de Lid-Staten ligt, is het de Commissie die sedert jaren klachten ontvangt over inbreuken op de milieuwetgeving bij de uitvoering van projecten die door de Gemeenschap financieel worden ondersteund. De Commissie neemt dit in ernst op, omdat het beeld van het optreden van de Gemeenschap hierdoor negatief wordt beïnvloed.

Het Europese Parlement heeft in resolutie nr. A4-0064/95 van 5 april 1995 en in het kader van de voorbereiding van de begroting '96 erop aangedrongen dat bij de uitvoering van de begroting meer aandacht wordt geschonken aan milieu-aspecten. De Commissie neemt deze oproep ter harte en wil hieraan wat betreft het cohesiebeleid met deze mededeling tegemoet komen.

Het is een blijvende uitdaging ervoor te zorgen dat de invulling van deze programma's verenigbaar is met het beginsel van duurzame ontwikkeling en met de milieuvoorschriften van de Gemeenschap.

In deze mededeling wordt de verhouding tussen het cohesiebeleid en het milieubeleid onder de loep genomen en worden middelen beschreven om de synergie tussen beide te vergroten bij de tenuitvoerlegging van Structuurfondsenprogramma's en Cohesiefondsprojecten.

II. Regionale ontwikkeling en milieu

De in het verleden gangbare opvatting dat milieubescherming en economische ontwikkeling tegenstrijdige doelen waren, heeft plaats gemaakt voor de overtuiging dat milieu en regionale ontwikkeling *complementair* zijn.

Een goed voorbeeld in dit verband is het belang van het Cohesiefonds en de Structuurfondsen voor de financiering van verkeersinfrastructuur in het kader van de transeuropese netwerken (TEN). Enerzijds zijn investeringen in verkeersvoorzieningen een belangrijke katalysator voor de economische activiteit in een regio of tussen verschillende regio's. Anderzijds kan het vervoer de milieusituatie in een bepaalde regio en de duurzaamheid van de ontwikkeling aanzienlijk beïnvloeden. Om de schade aan het milieu, zoals luchtverontreiniging, en de consequenties van het te verwachten drukker wegverkeer (vracht- en reizigersvervoer) voor beschermde gebieden zoveel mogelijk te beperken, dient naar een goed evenwicht tussen de verschillende vervoerswijzen te worden gezocht. Investeringen in de spoorweginfrastructuur en in het openbaar vervoer kunnen een wezenlijke bijdrage leveren tot het oplossen van dit probleem. Voorts moeten bij de evaluatie van verkeerstrajecten en/of individuele vervoersplannen alternatieve oplossingen grondig worden bestudeerd en moet worden gezorgd voor adequate maatregelen die de nadelige gevolgen verzachten.

1. De rol van *het leefmilieu* als *belangrijke factor van regionale ontwikkeling* wordt vaak onderschat. Wegens de sterk variërende regionale omstandigheden is het van belang dat ontwikkelings- en werkgelegenheidsinitiatieven aan de lokale situatie zijn aangepast.

De natuurlijke hulpbronnen (water, lucht, bodem, ...) zijn ecologisch en sociaal-economisch gezien van existentiële betekenis voor mens en ecosysteem. De kwaliteit van het leefmilieu is doorslaggevend voor de aantrekkelijkheid van een regio, onder andere voor investeerders. Overexploitatie en verontreiniging van de natuurlijke hulpbronnen kunnen ernstige gevolgen hebben voor het milieu en voor de economische activiteit. Daarom wordt in de Gemeenschap tegenwoordig grote aandacht geschonken aan bijvoorbeeld het waterbeheer. Of het nu gaat om kwesties als overstroming, verontreiniging of overexploitatie, het is duidelijk dat grotere inspanningen moeten worden geleverd om het beheer van het zoet water in de Gemeenschap te verbeteren, ten einde de rol ervan als basisfactor voor de economische activiteit veilig te stellen.

De milieusector is een *belangrijke bron van nieuwe werkgelegenheid*. De creatie van arbeidsplaatsen in de bouw en het onderhoud van het milieu ontziende infrastructuur werd hierboven reeds ter sprake gebracht. Meer en meer wordt ook het werkgelegenheidspotentieel onderkend van de "milieu-industrie", waarin kleine en middelgrote ondernemingen een belangrijk aandeel hebben. Deze bedrijfstak omvat het produceren van goederen en diensten die verband houden met de meting, preventie, beperking of het herstellen van de schade aan water, bodem en lucht, alsmede activiteiten op het gebied van vermindering en behandeling van afval en lawaaihinder. Wat de diensten betreft, zijn het verrichten van milieu-audits en de adviesverstrekking aan de traditionele industriële sectoren te vermelden. De ontwikkeling van deze milieu-industrie, die gekenmerkt wordt door een hoog technologisch en innoverend gehalte en een praktijkgerichte aanpak (b.v. productie van goederen voor de bestrijding van verontreiniging, telematicatoepassingen ten behoeve van een grotere integratie van lokaal en regionaal milieubeheer, preventie van al dan niet door de mens teweeggebrachte risico's en het beheer van de natuurlijke hulpbronnen, energiebesparende technologieën en toepassingen van herbruikbare energie) biedt aanzienlijke mogelijkheden voor het scheppen van duurzame nieuwe arbeidsplaatsen.

Het is namelijk zo dat diensten op het gebied van het milieu, met inbegrip van ontwikkeling en onderhoud van de benodigde infrastructuur, (b.v. afvalstoffenbehandeling en -beheer, bestrijding van vervuiling, waterbeheer, natuurbeheer, alsmede activiteiten buiten het eigenlijke milieugebied die de kwaliteit van het leefklimaat verhogen, zoals de instandhouding van het nationale erfgoed, stadsvernieuwing e.d.) bijzonder arbeidsintensief en dus gunstig voor de werkgelegenheid zijn. In de mededeling van de Commissie "Europese strategie ter stimulering van plaatselijke initiatieven voor ontwikkeling en werkgelegenheid" van juni 1995 worden tal van voorbeelden van mogelijke banenschepping in de milieusector gegeven.

De Mededeling van de Commissie over de toekomst van het platteland benadrukte reeds in 1988 het belang van een grotere milieuzorg. De toenemende vraag naar "natuurlijke" landbouwprodukten en "groen toerisme" opent voor de plattelandsgebieden een aantal nieuwe perspectieven, en andere economische activiteiten die een "schone" omgeving vereisen (b.v. technologisch onderzoek) kunnen een belangrijke bijdrage leveren tot de diversificatie van de inkomstenbronnen en derhalve ontvolking tegengaan.

Milieuopleidingsprogramma's en een adequaat personeelsbeleid, in nauwe samenhang met de evolutie op werkgelegenheidsgebied, zijn voor een duurzame regionale ontwikkeling in twee opzichten van belang.

Eenzijds helpen zij de aanwezige arbeidskrachten zich aan te passen aan de veranderende kwalificatie-eisen en vergemakkelijken zij de omschakeling van de betrokken regio's op milieuvriendelijkere activiteiten. Anderzijds maken zij de bevolking milieubewuster en meer doordrongen van de voordelen van duurzame ontwikkeling. Nieuwe, geavanceerde telematica-ontwikkelingen die het publiek toegang verschaffen tot milieu-informatiediensten kunnen eveneens tot het bereiken van dit doel bijdragen.

Volgens schattingen is de personeelsopbouw in de milieu-industrie momenteel als volgt: 80% relatief laaggeschoolde werkkrachten en 20% hoger opgeleiden met een bestuurlijke of technische functie. De technologische evolutie en de integratie van milieuvriendelijke en energiezuinige technieken in productieprocessen zullen de behoefte aan gespecialiseerde technici, managers, ingenieurs, stadsplanners, landschapsarchitecten, natuur- en bosbeheerders e.d. evenwel doen toenemen.

2. **Het positieve effect van het cohesiebeleid op het milieu** is van tweeërlei aard:

De overdracht van financiële middelen uit hoofde van het cohesiebeleid stelt de overheidsinstanties en het bedrijfsleven in de minst begunstigde regio's in staat de milieuproblemen doeltreffender aan te pakken (grotere investeringscapaciteit) en bijgevolg de kwaliteit van het leefmilieu op een hoger peil te brengen.

Daarnaast is er de directe financiële bijstand voor milieuprojecten en het indirecte positieve effect van productieve investeringen. Beide dragen eveneens bij tot het verbeteren van de milieusituatie. In de hierna volgende paragraaf wordt nader ingegaan op deze effecten.

III. Het cohesiebeleid: een middel om "duurzame ontwikkeling" in praktijk te brengen

Aangezien in het cohesiebeleid diverse terreinen van het Gemeenschapsbeleid binnen een ruimtelijk kader aan bod komen, kan het worden gebruikt als een hefboom om de aandacht voor de milieudimensie op elk van die terreinen te vergroten. De Structuurfondsen dragen zowel rechtstreeks als onrechtstreeks aanzienlijk bij tot de ondersteuning van milieu-investeringen. De grotere aandacht voor het milieu in het cohesiebeleid wordt ook onderstreept door de aanwezigheid van het Cohesiefonds, dat specifiek opgericht is om projecten in verband met het milieu (en transport) te helpen verwezenlijken.

De programmering van de Structuurfondsen voor de eerste periode (1989-1993) is door het Europese Parlement alsook door de Rekenkamer en niet-gouvernementele milieuorganisaties bekritiseerd vanwege het ontbreken van een systematische milieu-effectbeoordeling en de financiële ondersteuning van naar verluidt milieuonvriendelijke projecten. Om hieraan tegemoet te komen heeft de Commissie het juridische kader van de Structuurfondsen herzien om rekening te houden met de eisen van een duurzame ontwikkeling en ervoor te zorgen dat in alle stadia van de voorbereiding en de uitvoering van de programma's met de milieudimensie rekening wordt gehouden.

Vier wijzen waarop de milieudimensie in het cohesiebeleid aan bod komt, illustreren hoe in de praktijk aan het tot stand brengen van duurzame ontwikkeling wordt meegewerkt.

1. *Directe investeringen in milieuprojecten (zie tabel in bijlage)*

Het Cohesiefonds en de Structuurfondsen verlenen directe steun voor infrastructuurinvesteringen in de in aanmerking komende Lid-Staten en regio's. Tot de gefinancierde maatregelen behoren **de bescherming en het beheer van de watervoorraden, de ophaling, de behandeling en het recyclen van afval, en de sanering van kust- en stroomgebieden**, alsmede de **sanering van industrieterreinen** (vooral in gebieden van doelstelling 2) en de **vernieuwing van in verval geraakte stedelijke gebieden**. Daarnaast worden uit het FIOV diverse maatregelen gefinancierd om de negatieve gevolgen van de visserij voor het milieu in het algemeen en de visbestanden in het bijzonder te verminderen. Al deze investeringen hebben hoofdzakelijk betrekking op "curatieve" acties.

In de periode 1989-1993 werd circa 7% (2 751 mln ecu) van de totale begrotingsmiddelen van de Structuurfondsen voor de doelstellingen 1,2 en 5b besteed aan rechtstreeks op het milieu gerichte maatregelen.

In de voor de periode 1994-1999 goedgekeurde documenten betreffende doelstelling 1 is ongeveer 8,9% (8 328 mln ecu) van de totale begrotingsmiddelen van de Structuurfondsen ten behoeve van de betrokken gebieden (93 810 mln ecu (*) uitdrukkelijk voor milieu-investeringen geprogrammeerd.

In de programma's voor doelstelling 2 voor de periode 1994-1996 is dat ongeveer 5,7% (397 mln ecu) van het totaal (6 977 mln ecu^(*)).

In de gebieden van doelstelling 5b zal over de periode 1994-1999 ongeveer 11,7% (ruim 720 mln ecu) van de totale beschikbare Structuurfondsmiddelen worden gebruikt voor milieubeschermings- en verbeteringsmaatregelen. Tot de plannen behoren onder andere het creëren van voorzieningen en structuren voor onderwijs in verband met het milieu (leerwandelpaden, leer- en ontvangstcentra), en acties ter bescherming van aquatische biotopen (plannen inzake het heruitzetten van zalm, sanering van vervuilde terreinen met ecologische technieken).

Daarnaast zijn er ook nog de communautaire initiatieven, zoals LEADER en SME, waarbij het accent ligt op maatregelen met een innoverend karakter.

Het Cohesiefonds heeft voor de periode 1993-1999 circa 16 miljard ecu te besteden. Gedurende de eerste twee werkingsjaren ('93 en '94) was de verhouding tussen milieu- en transportprojecten 45/55. De Commissie acht het aandeel van de milieuprojecten ontoereikend en dringt erop aan dat bij de middelentoewijzing naar een 50/50-verhouding wordt gestreefd (zie deel IV, 1.).

2. *Investeringen in projecten met een positief effect op het milieu*

Ook de steun die wordt verleend voor produktieve investeringen, naast de directe financiële bijstand voor milieumaatregelen, kan belangrijke positieve effecten hebben op het milieu. De betreffende maatregelen zijn vanwege hun **preventieve karakter** bijzonder waardevol vanuit een oogpunt van duurzame ontwikkeling, maar worden in de effectenbeoordeling van de Fondsen vaak nog over het hoofd gezien.

De stimuli die door de Structuurfondsen worden verstrekt om **milieuvriendelijke produkten en technologieën, met name in het MKB**, te ontwikkelen, zijn goede voorbeelden van een benadering van economische ontwikkeling die op "duurzaamheid" is gericht. Dit is eveneens het geval voor de aanmoediging van de toepassing van **herbruikbare energie en energie- en waterbesparende technologieën**. Voorts kan de steunverlening voor de totstandbrenging van adequate informatienetwerken de ontwikkeling in de hand werken van diensten zoals teletraining en telecounselling, die het milieubeleid van MKB-ondernemingen naar een hoger peil kunnen tillen.

(*) In prijzen van 1994.

De via het Cohesiefonds en de Structuurfondsen verstrekte steun voor investeringen in het **openbaar vervoer** versterken niet alleen de basis voor regionale ontwikkeling, maar verbeteren tevens de concurrentiepositie van het openbaar vervoer ten aanzien van andere, minder milieuvriendelijke vervoerwijzen.

Door middel van ondersteuning via de Structuurfondsen van produktieve activiteiten waarvoor een hoge kwaliteit van het milieu vereist is, zoals **O & O-diensten, gezondheids- en "groen" toerisme, biologische landbouw en natuurbeheer**, wordt aan plattelandsgebieden de kans geboden terzelfder tijd hun natuurlijke troeven uit te spelen en deze in stand te houden.

Het streven van de Structuurfondsen om **het milieu ook te betrekken bij het human resources beleid** (b.v. door middel van milieuoopleidingen) maakt werknemers en ondernemingen niet alleen milieubewuster, maar verhoogt tevens de beroepskwalificaties van de betrokkenen en bijgevolg hun vermogen zich aan de veranderende eisen van de arbeidsmarkt aan te passen.

Tot slot kunnen ook de in het kader van het gemeenschappelijk visserijbeleid vastgestelde **technische voorschriften ter bescherming van de visbestanden** en het mariene ecosysteem in het algemeen en de **structurele aanpassingsmaatregelen in de landbouw uit hoofde van doelstelling 5a en de begeleidende maatregelen voor het GLB** (met name de "milieumaatregelen in de landbouw") effectief bijdragen tot de bescherming van het milieu.

3. Meer aandacht voor en toezicht op milieuaspecten

De herziening van het juridisch kader van de Structuurfondsen heeft onder andere tot gevolg gehad dat in alle stadia van de programmering en de uitvoering van het Cohesiebeleid meer rekening wordt gehouden voor de milieuaspecten. De intensievere vooraf- en achterafbeoordeling van de acties, met bijzondere aandacht voor de milieu-effecten, is de kern van deze nieuwe aanpak. In de programmeringsdocumenten (nl. de communautaire bestekken (CB's) en de gecombineerde programmeringsdocumenten (GPD's)) moeten thans verplicht milieudoelstellingen worden aangewezen. Daarnaast is de definitie van de indicatoren van het milieu-effect verfijnd en is er bepaald dat de milieu-autoriteiten bij de ontwikkeling van en het toezicht op de uitvoering van de programma's moeten worden betrokken.

Alhoewel hier wat betreft de nieuwe programmeringsperiode wezenlijke vooruitgang is geboekt, blijft er nog ruimte om de milieubeoordeling en het toezicht op het niveau van de programma's te verbeteren. In punt IV worden voorstellen geformuleerd voor maatregelen op dit gebied.

4. *Aandacht voor het milieu bij selectie en uitvoering van projecten*

Verbetering van de milieu-eigenschappen van projecten is een belangrijk element in het proces op weg naar duurzaamheid en cohesie. Momenteel geldt voor projecten Richtlijn 85/337/EEG van de Raad betreffende de milieu-effectbeoordeling (MEB) en moeten zij in overeenstemming zijn met de richtlijn betreffende de "habitats" en de "vogelrichtlijn". In de praktijk is evenwel gebleken dat de milieu-effectbeoordeling op dit punt vaak gebrekkig en ondoorzichtig is. De aan de gang zijnde herziening van de MEB-richtlijn heeft tot doel deze problemen te verhelpen. Bovendien is er behoefte aan projectselectiecriteria die niet enkel de overeenstemming met een aantal fundamentele milieu-eisen, maar ook de economische en ecologische duurzaamheid weerspiegelen.

Overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel, is de verantwoordelijkheid voor zowel het toezicht op en de evaluatie van, als de selectie en de tenuitvoerlegging van projecten toevertrouwd aan de toezichtcomités. Voor deze comités is een belangrijke taak weggelegd inzake het verder ontwikkelen en verbeteren van de milieu-effectbeoordeling en de selectiecriteria om projecten op hun bijdrage aan een duurzame ontwikkeling te toetsen. Zij beschikken evenwel niet altijd over de nodige middelen en het vermogen om de (nationale en regionale) uitvoerende instanties te dwingen bij de selectie meer rekening te houden met milieu-overwegingen. Dit probleem moet voor de onmiddellijke toekomst en op termijn worden verholpen.

IV. Beleidsopties

In overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel (zowel bij het cohesie- als bij het milieubeleid), zal het succes van de verdere integratie van de milieudimensie met het cohesiebeleid in belangrijke mate afhangen van de medewerking van de betrokken Lid-Staten en, waar dat dienstig is, de regio's.

Binnen het bestaande juridische kader van de Structuurfondsen en het Cohesiefonds, is er voor de Commissie een belangrijke taak weggelegd inzake het stimuleren van de nationale instanties, en het evalueren en op elkaar afstemmen van hun acties, op basis van volwaardig partnerschap en niet van een relatie opdrachtgever-uitvoerder. Hierbij kan het volgende worden opgemerkt:

1. Het **Cohesiefonds** is illustratief voor de vervlechting van het milieubeleid, de totstandbrenging van transeuropese netwerken en het cohesiebeleid. In de verordening betreffende het Cohesiefonds is bepaald dat moet worden gestreefd naar een passend evenwicht tussen transportinfrastructuurprojecten en milieuprojecten.

De Commissie is van mening dat wat betreft de middelentoewijzing voor de toekomst moet worden gestreefd naar een 50/50-verhouding tussen vervoer- en milieuprojecten.

Ten aanzien van de concretisering van dit streven zal de Commissie, in partnerschap met de betrokken Lid-Staten, een flexibele aanpak hanteren, met name wat betreft timing, de kenmerken van individuele projecten en de ontwikkelingsnoden. Met inachtneming van de onderscheiden behoeften van de cohesielanden op het gebied van waterbeheer, waterzuivering en afvalverwijdering, zal de Commissie voor ogen houden, in partnerschap met de betrokken Lid-Staten, de hoogste milieukwaliteit van de projecten te garanderen. Voorts dient ermee te worden gerekend dat vervoersprojecten, b.v. op het gebied van het openbaar vervoer, in heel wat gevallen de oplossing kunnen zijn voor een milieuprobleem. De Commissie zal erop toezien dat door het Cohesiefonds gefinancierde projecten aan de milieubepalingen en -normen voldoen.

Tevens zal de Commissie bekijken op welke wijze de coördinatie tussen het Cohesiefonds en de Structuurfondsen inzake de milieu-effectbeoordeling (b.v. gemeenschappelijke doelstellingen, gemeenschappelijk rapportagesysteem) en inzake de toepassing van objectieve selectiecriteria kan worden verbeterd.

2. Wat de **programmering** betreft, kan worden vermeld dat de programma's die reeds zijn goedgekeurd of dat binnenkort zullen worden, voor een wezenlijk deel bestaan uit maatregelen die, rechtstreeks of onrechtstreeks, positieve gevolgen hebben voor het milieu.

De Commissie is niettemin voornemens nog meer aandacht te schenken aan het onderzoek naar de werking van de natuur en de maatregelen met (potentieel) indirecte effecten op het milieu (zie III.2 hierboven). Vanwege hun duidelijk preventieve karakter zijn die maatregelen het belangrijkste voor duurzame ontwikkeling. De preventieve aanpak behelst ook een ondersteunend human-resourcesbeleid waarmee tegemoet kan worden gekomen aan de veranderende eisen van de arbeidsmarkt en de hogere milieu-eisen. Alle programmeringsdocumenten zullen kritisch worden onderzocht om de categorieën van projecten met een preventief karakter te identificeren die in de toekomst meer aandacht verdienen te krijgen.

De komende beoordeling van de programma's (tussentijdse evaluatie van de 6-jarige programma's, nieuwe doelstelling 2-programma's voor 1997-1999) en de vervroegde uitbreiding van het communautair initiatief INTERREG zullen worden aangegrepen om de (preventieve) milieudimensie van de Structuurfondsen te versterken. De met LIFE opgedane ervaring kan hier wellicht dienstig zijn.

De Commissie zal voorts overwegen of er meer mogelijkheden zijn voor modelprojecten op milieugebied waarvoor steun kan worden verleend op grond van artikel 10 van de EFRO-verordening, artikel 6 van de ESF-verordening, artikel 8 van de EOGFL-verordening en artikel 4 van de FIOV-verordening, om het proces van duurzame ontwikkeling te bevorderen. Hierbij kan worden gedacht aan projecten inzake uitwisseling van ervaringen met de beste handelswijze om duurzame ontwikkeling tot stand te brengen en regionale of lokale ontwikkelingsprojecten waarbij banen worden geschapen die op termijn niet met de milieu-eisen in conflict komen. De in het kader van het initiatief LEADER II opgerichte Europese waarnemingspost voor innovatie en plattelandsontwikkeling zal meewerken aan het identificeren en transponeren van succesvolle innoverende maatregelen.

Om met de milieu-eisen sporende investeringen te stimuleren, wil de Commissie effectiever gebruik maken van de in het kader van de Structuurfondsen (art. 13 van de kaderverordening) verleende mogelijkheid om projecten op grond van milieu-overwegingen te begunstigen wat betreft de hoogte van de Gemeenschapsteun.

3. De Commissie wenst het belang te benadrukken van het systematisch betrekken van de milieudimensie bij de evaluatie (vooraf/achteraf) van projecten.

Vermits het de Lid-Staten zijn die de verantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de programma's, kan de vereiste betere beoordeling van de milieu-effecten daarvan alleen in nauwe samenwerking met de Lid-Staten en, waar dat dienstig is, met de betrokken regio's tot stand worden gebracht.

Daarom zal de Commissie intensiever overleggen met de betrokken Lid-Staten en, waar dat dienstig is, met de regio's om de milieu-doelstellingen en impactindicatoren verder te verfijnen. Een kritische analyse van de aard en de kwaliteit van de betreffende doelstellingen en indicatoren in de bestaande programmeringsdocumenten zou de basis kunnen vormen voor dit overleg, alsmede voor de ontwikkeling van breder opgezette, kwantificeerbare duurzaamheidsindicatoren ten behoeve van een betere evaluatie. De Commissie zelf zal hieraan bijdragen door haar inspanningen in het kader van de "technische bijstand" op te voeren.

Een belangrijke factor hierbij, is de op grond van de nieuwe programmeringsdocumenten aan de aangewezen milieu-autoriteiten toevertrouwde taak. Overeenkomstig de verordeningen moeten de betreffende autoriteiten worden betrokken bij de vaststelling en de uitvoering van de programmeringsdocumenten. Om de efficiëntie van hun inbreng in de programmering en uitvoering te vergroten, zal de Commissie in het kader van het partnerschap met de betrokken Lid-Staten en regio's deze taak nauwkeuriger omschrijven.

Voorts zal de Commissie de totstandkoming aanmoedigen van contacten en volwaardige netwerken waarlangs voornoemde autoriteiten, op nationale en supranationale schaal, ervaringen kunnen uitwisselen en hun inbreng in het proces van toezicht en evaluatie preciseren. Tot slot moet meer aandacht worden geschonken aan het vergroten van de bij de administraties aanwezige kennis op het gebied van beheer en controle van milieuprogramma's. Verstrekking van technische bijstand kan één van de middelen zijn om dit te verwezenlijken.

4. Wat de **selectie van projecten** betreft, is het zo dat in het kader van de Structuurfondsen, waarvan de werking op programma's steunt, de rol van de Commissie aanzienlijk beperkter is dan bij het Cohesiefonds, dat op basis van projecten opereert en waarbij de Commissie rechtstreeks bij de besluitvorming is betrokken.

De Commissie dringt in het algemeen aan op een degelijke milieu-effectbeoordeling van voorgestelde maatregelen en in het bijzonder op een betere toepassing van de desbetreffende richtlijn, i.e. 85/337/EEG, en een aantal andere milieuteksten, zoals de "habitat" en "vogel"-richtlijnen. De toezichtcomités moeten ervoor zorgen dat de bestaande voorschriften bij de selectie van projecten strikter worden toegepast, opdat de Commissie niet als medefinancier optreedt van projecten die het milieu schaden.

Tevens is er volgens de Commissie behoefte aan selectievere keuzecriteria, die niet alleen rekening houden met de naleving van de milieuvoorschriften, maar ook met de duurzaamheid op economisch, sociaal en milieugebied (b.v. ten aanzien van minimale afvalproductie, energiebesparing). Er kan technische bijstand worden verleend om de uitwisseling van ervaringen aan te moedigen en richtsnoeren op te stellen in verband met de beste wijze van handelen op dit gebied. De Commissie zal dienaangaande intensiever overleg plegen met de Lid-Staten en, waar dat dienstig is, met de regio's, met name in de toezichtcomités.

De Commissie zal actiever gaan optreden op het vlak van **preventie van milieu-overtredingen** in het kader van de werking van de Structuurfondsen en het Cohesiefonds. Een snel en kritisch onderzoek van de signalen en waarschuwingen die haar bereiken via actuele rapporten over de milieusituatie in de regio's en evaluaties van de milieu-autoriteiten en van milieu-organisaties zal een belangrijk onderdeel daarvan zijn. Ingeval er toch overtredingen plaatsvinden, zal de Commissie de regelgeving toepassen en overgaan tot strenge sancties, zoals het terugvorderen van Gemeenschapsgeld.

5. Zoals in het kader van de herziening van de Structuurfondsenverordeningen was vooropgesteld, is de rol van de bevoegde milieuautoriteiten aanzienlijk vergroot sedert 1993. Wat het vergroten van de doorzichtigheid betreft, is de Commissie voorstander van een dialoog - waar zulks zinvol en in overeenstemming met het bepaalde in artikel 4, lid 1, van de kaderverordening is - met de meest bij projecten betrokken partijen, inclusief representatieve **niet-gouvernementele milieuorganisaties**, in partnerschap met de Lid-Staten. Voorts zullen de verantwoordelijke instanties in de Lid-Staten worden aangemoedigd om aan de programmeringsdocumenten en de uitvoering ervan meer ruchtbaarheid te geven.
6. Het Europese Parlement heeft bij de behandeling in eerste lezing van de ontwerpbegroting 1996 de opneming goedgekeurd van additionele maatregelen om bij de uitvoering meer aandacht te schenken aan milieuaspecten.

De Commissie onderschrijft deze doelstelling, nl. het vergroten van de **milieudimensie van de begrotingsuitvoering**. Met de voorliggende mededeling wordt het belang hiervan met betrekking tot het Cohesiebeleid benadrukt.

Deze mededeling moge duidelijk maken dat door de herziening van de Structuurfondsenverordeningen en de introductie van het Cohesiefonds de aandacht voor het milieu in de programmering en uitvoering van het cohesiebeleid reeds in belangrijke mate is versterkt. Het opvoeren van de inspanningen op het gebied van de milieu-effectenbeoordeling staat centraal in deze aanpak, waarbij de Lid-Staten een prominente rol spelen.

Binnen de grenzen van het bestaande juridische kader zal de Commissie van de verschillende in deze mededeling beschreven mogelijkheden maximaal gebruik maken om de milieudimensie nog meer aan bod te laten komen, zoals het Europese Parlement heeft gevraagd. Bij de voor 1999 geplande algemene herziening van de Structuurfondsenverordeningen zal wellicht rekening kunnen worden gehouden met nieuwe, op de ervaring gebaseerde ideeën.

Bijlage

Bijdrage van het Cohesiebeleid aan directe milieumaatregelen in de respectieve programmeringsperioden

De hierna volgende tabel omvat, voor de respectieve programmeringsperioden van de cohesie-instrumenten, de geprogrammeerde of reeds verrichte milieu-uitgaven.

Deze gegevens betreffen uitsluitend de uitgaven uit het Cohesiefonds en de in het kader van de doelstellingen 1, 2 en 5b uit de Structuurfondsen gedane uitgaven.

Uit hoofde van doelstelling 3 wordt ook steun verstrekt voor milieumaatregelen, maar deze is opgenomen onder de steun aan lokale autoriteiten ten behoeve van de werkgelegenheid. Het betreft hier gewoonlijk maatregelen zoals de sanering van bedrijfsterreinen, het schoonmaken van rivieren en stranden, bescherming van kustgebieden, natuurbescherming e.d.

Onder doelstelling 4 wordt steun verstrekt voor beroepsoriëntatie, beroepskeuzevoorlichting en beroepsopleidingen van werknemers om ze te helpen zich aan te passen aan veranderingen in het bedrijfsleven en aan de ontwikkeling van de produktiesystemen. Eén van de belangrijkste veranderingen betreft de introductie van milieuvriendelijke produktiemethoden en het daarmee gepaard gaande aanpassingsproces.

In het kader van doelstelling 5a kan het EOGFL - afdeling Oriëntatie met name steun verlenen voor investeringen op landbouwbedrijven die het milieu ten goede komen. Tevens kunnen in de verwerkende industrie investeringen worden gefinancierd die de toepassing van nieuwe milieuvriendelijke technologieën vergemakkelijken. Bij de selectie wordt, overeenkomstig de in het besluit van de Commissie van 22 maart 1994 vastgestelde criteria, voorrang gegeven aan investeringen op het gebied van milieubescherming, preventie van verontreiniging en verwijdering en behandeling van afval, met inbegrip van dat van biologisch geteelde landbouwprodukten.

Op grond van doelstelling 5a kan via het FIOV worden bijgedragen aan de financiering van materiële investeringen ten behoeve van de aquacultuur, de instandhouding en het beheer van de visbestanden, havenvoorzieningen en de verwerking en de afzet van visserij- en aquacultuurprodukten; sommige van deze investeringen hebben tot doel de negatieve gevolgen voor het milieu te beperken.

**Bijdrage van het Cohesiebeleid aan directe milieumaatregelen in de respectieve programmeringsperioden
(in miljoenen ecu-prijzen van 1994)**

	België	Danmark	Deutschland	Ellada	España	France	Ireland	Italia	Luxembourg	Nederland	Portugal	United Kingdom	EUR 12	
STRUCTUUR-FONDSSEN													Totaal	
Dlst.1 (94-99) Totaal	730	-	13640	13980	26300	2190	5620	14860	-	150	13980	2360	93810	100,0 %
Milieu	92	-	1106	624	3034	323	74	1867	-	5	1056	146	8328	8,9 %
Dlst.2 (94-96) Totaal	160	56	733	-	1130	1765	-	684	7	300	-	2142	6977	100,0 %
Milieu	8	p.m*	52	-	40	103	-	48	2	5	-	138	397	5,7 %
Dlst.5b(94-99)Totaal	77	54	1227	-	664	2238	-	901	6	150	-	817	6134	100,0 %
Milieu	7	p.m*	207	-	67	245	-	94	0,5	36	-	64	720,5	11,7 %
COHESIE-FONDS													EUR 4	
1993 Totaal				280	858		142				284		1565**	100,0 %
Milieu				175	252		56				123		606	38,7 %
1994 Totaal				332	1018		168				334		1853	100,0 %
Milieu				198	519		72				134		923	49,8 %

* Vanwege de verregeande integratie met de uitgaven op andere terreinen, is het niet mogelijk de milieu-uitgaven als zodanig af te zonderen

** in prijzen van 1993

ISSN 0254-1513

COM(95) 509 def.

DOCUMENTEN

NL

13 14

Catalogusnummer : CB-CO-95-561-NL-C

ISBN 92-77-95311-X

Bureau voor officiële publikaties der Europese Gemeenschappen

L-2985 Luxemburg